

Sygn. akt II CSK 254/08

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Kwaśniewski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Irena Gromska-Szuster

SSA Dariusz Dończyk

w sprawie z powództwa "K.(...)" - Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł.
przeciwko "M.(...)" - Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W. następcy
prawnemu "G.(...)" - Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 30 października 2008
r., skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 17 stycznia
2008 r., sygn. akt I ACa (...),

**oddala skargę kasacyjną i zasądza od strony pozwanej na rzecz strony
powodowej kwotę 3600 zł (słownie: trzy tysiące sześćset złotych) tytułem kosztów
postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Sąd pierwszej instancji uwzględnił powództwo o zapłatę żadaną przez powódkę z
tytułu należności za sprzedane stronie pozwanej towary.

Po rozpoznaniu apelacji strony pozwanej Sąd Apelacyjny zmodyfikował jedynie początkową datę zasądzenia odsetek, oddalając apelację w pozostałym zakresie i orzekając o kosztach postępowania apelacyjnego. W ocenie Sądu odwoławczego zakaz powoływania nowych twierdzeń oraz dowodów w postępowaniu w sprawach gospodarczych nie ma charakteru bezwzględny, a powodowa spółka miała podstawy do uznania, że wskazała dowody wystarczające dla potwierdzenia zawartej transakcji i nie miała podstaw do przypuszczeń, że roszczenie zostanie zaprzeczone co do zasady. W wyniku zakwestionowania transakcji przez pozwaną powódka przedstawiła dowody w postaci zamówień i dowodów wydania towarów (tzw. „WZ”), a Sąd miał w tej sytuacji podstawę do uznania, że dowody te nie były spóźnione i nie zachodzi prekluzja dowodowa z art. 479¹² § 1 k.p.c., uznał Sąd II instancji. Nadto Sąd ten podkreślił, że w sprzeczności do nakazu zapłaty pełnomocnik pozwanej twierdził, że wszystkie należności wynikające z faktur zostały przez pozwaną uregulowane poprzez zapłatę bezpośrednią lub poprzez potrącenie wierzytelności pozwanej wobec powódki. W tej sytuacji Sąd Apelacyjny uznał, że powódka nie musiała załączać do pozwu dowodów „WZ”.

Uznając zasadność zarzutu naruszenia przez Sąd I instancji art. 236 k.p.c. wskutek niewydania na piśmie postanowienia o dopuszczeniu dowodu z dokumentów Sąd Apelacyjny przyjął zarazem, że to uchybienie procesowe nie miało wpływu na wynik sprawy, ponieważ dokumenty te doręczono stronie pozwanej, która zapoznała się z nimi i ustosunkowała się do nich.

Strona pozwana zaskarżyła wyrok Sądu odwoławczego w części oddalającej apelację i rozstrzygającej o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt 2 i 3 sentencji), opierając skargę kasacyjną na zarzutach mieszczących się w ramach drugiej podstawy kasacyjnej.

Skarżąca zarzuciła naruszenie art. 479¹² § 1 k.p.c., w brzmieniu obowiązującym przed dniem 20 marca 2007 r., przez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie wskutek przyjęcia, że powód może zgłaszać nowe, niezgłoszone w pozwie twierdzenia i dowody w szczególności w sytuacji, w której jedyną przyczyną zgłoszenia nowych wniosków dowodowych był fakt niepotwierdzenia przez stronę pozwaną okoliczności powołanych w pozwie przez powoda i orzekania w oparciu o dowody zgłoszone z naruszeniem zasady wynikającej z art. 479¹² § 1 k.p.c.

Z kolei zarzut naruszenia art. 236 k.p.c. w zw. z art. 316 k.p.c. uzasadnia skarżąca przyjęciem, iż nie stanowi istotnego uchybienia procesowego orzekanie w oparciu o dowody, w odniesieniu do których Sąd nie wydał pozytywnego postanowienia

dowodowego, co skutkowało naruszeniem podstawowych zasad postępowania cywilnego i w konsekwencji uwzględnieniem nieudowodnionego powództwa.

Skarżąca wniosła o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu. W uzasadnieniu skargi kasacyjnej pozwana wskazała na rozbieżności w orzecznictwie pojawiające się przy wykładni art. 479¹² § 1 k.p.c., akcentując nadto brak podstaw do przypuszczeń powódki, że pozwana nie będzie kwestionować okoliczności podanych w pozwie.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powódka wniosła o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, twierdząc, że potrzeba przywołania nowych dowodów wystąpiła na skutek zarzutów pozwanej zawartych w sprzeciwie, a Sąd zasadnie uznał, że zachowanie powódki mieściło się w granicach prawa.

Z kolei w piśmie procesowym pozwanej z dnia 21 maja 2008 r. zarzucono brak wymaganego umocowania pełnomocnika procesowego powódki, podtrzymując wywody zawarte w skardze kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie należy uznać za bezzasadny zarzut pozwanej braku prawidłowego umocowania pełnomocnika procesowego powódki w postępowaniu kasacyjnym, ponieważ wbrew twierdzeniu pozwanej, powódka udzieliła pełnomocnictwa procesowego radcy prawnemu do działania we wszystkich instancjach (k. 7 akt), a nie jak błędnie twierdzi powódka „... do działania przed sądami powszechnymi...”. Brzmienie dokumentu odzwierciedlającego udzielone pełnomocnictwo procesowe dowodzi więc należytego umocowania pełnomocnika procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na uwzględnienie wobec braku w niej uzasadnionych podstaw, ponieważ zarzut błędnej wykładni i niewłaściwego zastosowania art. 479¹² § 1 k.p.c. okazał się chybiony, podobnie jak i zarzut naruszenia art. 236 k.p.c. w zw. z art. 316 k.p.c. wskutek uznania przez Sąd II instancji, że nie stanowi istotnego uchybienia procesowego orzekanie w oparciu o dowody, w przedmiocie których Sąd nie wydał pozytywnego postanowienia dowodowego.

Rację ma strona skarżąca tylko o tyle, że w orzecznictwie zarysowały się różnice stanowisk co do stopnia restryktywności interpretacji normy art. 479¹² § 1 k.p.c. Skład orzekający w niniejszej sprawie skłania się do zaczynającego przeważać już w orzecznictwie stanowiska, że w sprawie gospodarczej o zapłatę potrzeba powołania przez powoda kolejnych dowodów w celu wykazania zasadności żądania i jego wysokości powstaje z reguły dopiero po zakwestionowaniu przez pozwanego dowodów

zgłoszonych na tę okoliczność w pozwie (wyrok SN z dnia 14 grudnia 2006 r., sygn. akt I CSK 310/06, OSNC 2007, nr 11, poz. 171). Z mocy art. 479¹² § 1 k.p.c. powód jest co prawda zobowiązany zgłosić już w pozwie twierdzenia i stosowne dowody do wykazania swojego roszczenia, jednak z reguły nie można wymagać, by były to twierdzenia i dowody, które zakładają określoną obronę pozwanego i jego stanowiska w kwestii istnienia stosunku prawnego będącego podstawą roszczenia (wyrok SN z dnia 14 grudnia 2006 r., sygn. akt I CSK 322/06, niepubl.). O tym, czy zaistniała potrzeba późniejszego zgłoszenia wniosków dowodowych decydują więc okoliczności i uwarunkowania związane z tokiem konkretnej sprawy, a przepisy o prekluzji dowodowej nie mogą być stosowane w sposób formalistyczny kosztem możliwości merytorycznego rozpoznania sprawy. Sąd powinien więc dokonać pogłębionej analizy dowodów zgłoszonych w pozwie w powiązaniu z treścią zgłoszonego żądania i dopiero na jej podstawie skonstatować, czy później zgłoszone dowody zostały zaoferowane przynajmniej *implicite* w określonym przez ustawę terminie prekluzyjnym (wyrok SN z dnia 15 listopada 2006 r. sygn. akt V CSK 243/06, niepubl.; wyrok SN z dnia 5 grudnia 2007 r., sygn. akt I CSK 295/07, niepubl.).

Twierdzenia i dowody chociaż zgłoszone dopiero w toku postępowania w sprawie gospodarczej, ale stanowiące rozwinięcie i sprecyzowanie twierdzeń oraz wzbogacenie dowodów przedstawionych w pozwie, a zarazem będące adekwatną reakcją na sposób obrony przyjęty przez stronę pozwaną, w zasadzie nie mogą być uznane za spóźnione w rozumieniu art. 479¹² § 1 k.p.c. (wyrok SN z dnia 21 lutego 2008 r. sygn. akt III CSK 292/07, niepubl.). W tej sytuacji należało uznać za bezzasadny podniesiony przez stronę skarżącą zarzut naruszenia art. 479¹² § 1 k.p.c. wskutek przyjęcia przez Sąd odwoławczy, że w okolicznościach rozpoznawanej sprawy przeprowadzenie kolejnych dowodów na wniosek strony powodowej nastąpiło bez naruszenia wymienionego przepisu. Przekonywająca argumentacja Sądu Apelacyjnego w tym przedmiocie, a oparta na ocenie twierdzeń strony pozwanej, znalazła się na str. 14 uzasadnienia zaskarżonego wyroku.

Wymogi prekluzji dowodowej określone w art. 479¹² § 1 k.p.c. nie mogą bowiem być rozumiane jako uzasadniające żądanie od powoda zgłoszenia wszystkich twierdzeń i dowodów uwzględniających każdą potencjalnie możliwą obronę pozwanego i prezentowanych przez niego twierdzeń w kwestii istnienia i treści stosunku prawnego będącego podstawą dochodzonego roszczenia (wyrok SN z dnia 10 lipca 2008 r., sygn. akt III CSK 65/08, (niepubl.)). Zarzut naruszenia art. 479¹² § 1 k.p.c. byłby uzasadniony

tylko wówczas, gdyby sąd – bez wskazania przyczyny odstąpienia od przewidzianej w tym przepisie prekluzji – oparł rozstrzygnięcie na dowodach niepodanych w pozwie (wyrok SN z dnia 6 kwietnia 2006 r., sygn. akt IV CSK 182/05, niepubl.). Sytuacja taka nie wystąpiła jednak w rozpoznawanej sprawie.

W najnowszym orzecznictwie wyrażono jeszcze dalej idącą wykładnię normy art. 479¹² § 1 k.p.c., a mianowicie, że twierdzenia powoda zgłoszone w toku postępowania w sprawie gospodarczej, stanowiące rozwinięcie i sprecyzowanie twierdzeń zwięźle przedstawionych w pozwie, w zasadzie nie są twierdzeniami spóźnionymi (wyrok SN z dnia 21 lutego 2008 r., sygn. akt III CSK 292/07, niepubl.). Przyjęto także, że wynikający pośrednio z art. 479¹² § 1 k.p.c. wymóg zapobiegliwości powoda musi mieć pewne racjonalne granice, ponieważ nie można wymagać od powoda, aby zgłosił w pozwie dowody również i na te okoliczności, których pozwany nie kwestionował przed wytoczeniem powództwa, bądź nawet pośrednio je przyznawał (wyrok SN z dnia 8 lutego 2007 r., sygn. akt I CSK 435/06, niepubl.).

Zarzut naruszenia art. 236 k.p.c. wskutek wadliwej jego wykładni również okazał się nietrafny dla uzasadnienia wystąpienia drugiej podstawy kasacyjnej. Przepis art. 236 k.p.c. określa przecież tylko wymagania, którym powinno czynić zadość postanowienie o przeprowadzeniu dowodu, natomiast nie reguluje on ani zasad oceny dowodów, ani wymagań, którym powinno czynić zadość uzasadnienie wyroku. W orzecznictwie dominuje stanowisko, że przeprowadzenie dowodu bez wydania postanowienia przewidzianego w art. 236 k.p.c. nie jest z reguły uchybieniem mogącym mieć wpływ na wynik sprawy w rozumieniu przepisu określającego drugą podstawę kasacyjną (wyrok SN z dnia 12 maja 2005 r., sygn. akt III CK 613/04, niepubl.). Niewydanie postanowień dowodowych zwłaszcza wówczas uznawane jest w orzecznictwie za uchybienie nie mające istotnego wpływu na rozstrzygnięcie sprawy jeśli Sąd Apelacyjny w sposób dostatecznie pewny określił materiał dowodowy będący podstawą merytorycznego orzekania (wyrok SN z dnia 19 stycznia 2007 r., sygn. akt III CSK 368/06, niepubl.). W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku (str. 15) Sąd Apelacyjny jednoznacznie wskazał na dowody będące podstawą merytorycznego orzekania w sprawie, a zatem wyrażona przez ten Sąd ocena skutków uchybienia wymogowi art. 236 k.p.c. nie dowodzi naruszenia tego przepisu i w konsekwencji nie uzasadnia wystąpienia drugiej podstawy kasacyjnej.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i art. 99

k.p.c. oraz na podstawie § 6 pkt 7 w zw. z § 12 ust. 4 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r., w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).